

Universal Declaration of Human Rights - Azerbaijani, North (Cyrillic)

© 1996 – 2009 The Office of the High Commissioner for Human Rights

This HTML version prepared by the *UDHR in Unicode* project, <http://www.unicode.org/udhr>.

ИНСАН ХҮГУТЛАРЫ ҺАГТЫНДА ҮМУМИ БӘЈАННАМӘ

ПРЕАМБУЛА

Бәшәр аиләсинин бүтүн үзвләринә хас олан ләјагәт һиссинин вә онларын бәрабәр вә арылмаз һугутларынын танынмасынын азадлыг, әдаләт вә үмуми сүлһүн әсасы олдуғуну нәзәрә алараг,

инсан һугутларына етинасызлыг вә нифрәтин бәшәријәти дәһнәтә кәтирән барбаризм һәрәкәтләринә сәбәб олдуғуну вә инсанларын сөз вә етигад азадлыгына малик, горху вә еһтијачдан азад олдуғлары дүнјанын јарадылмасынын бәшәријәтин ән али истәји олдуғуну нәзәрә алараг,

инсанын сон васитә кими истибад вә зүлмә гаршы гыјама галхмага мәчбур олмамасыны тәмин етмәк үчүн инсан һугутларынын танунун һакимијәти илә мүдафиә олунмасынын зәрурилијини нәзәрә алараг,

халqlар арасында мейрибан мүнәсибәтләрин инкишафыны дәстәкләмәјин вачиблијини нәзәрә алараг,

Бирләшмиш Милләтләрин халqlарынын БМТ Низамнамәсиндә әсас инсан һугутларына, инсан шәхсијәтинин ләјагәт вә дәјәринә, киши вә гадылларын һугут бәрабәрлијинә инамларыны тәсдиг етдикләрини вә даһа кениш азадлыг шәрантиндә соснал тәрәгги вә һәјәт шәрантинин јакшылашдырылмасына јардым етмәји гәт етдикләрини нәзәрә алараг,

үзв дәвләтләрин БМТ илә әмәкдашлыг шәрантиндә инсан һугутларына вә әсас азадлыqlара үмуми һөрмәт вә онлара әмәл олунмасына јардым етмәји өһдәләринә кәтүрдүкләрини нәзәрә алараг,

бу һугут вә азадлыqlарын характеринин там шәкилдә дәрк олунмасынын һәммин өһдәлијин һәртәрәфли јеринә јетирилмәси үчүн бәјүк әһәмијәт кәсб етдијини нәзәрә алараг,

БМТ Баш Ассамблејасы

Инсан һугутлары Һагтында Үмуми Бәјаннамәни, һәр бир кәсин вә чәмијәтин һәр бир органынын бу Бәјаннамәни рәһбәр тутараг маарифчилик вә тәдрис јолу илә һәммин һугут вә азадлыqlара һөрмәт олунмасына јардым етмәси вә милли вә бејнәлхалг сәвијәдә тәрәггинәрвәр тәдбирләр јолу илә, һәм тәшкилатын үзвү олан халqlары, һәм дә онларын јурисдиксијасы алтында олан әразиләрин халqlары арасында үмумиликдә вә еффеktiv танынмасы вә һәјәта кечирилмәсинә сәј кәстәрмәләри мәгсәдилә бүтүн халqlар вә бүтүн дәвләтләрин јеринә јетирмәјә чан атмалы олдуғлары вәзифә кими бәјан едир.

Маддә 1

Бүтүн инсанлар ләјагәт вә һугутларына көрә азад вә бәрабәр доғулурлар. Онларын шүурлары вә вичданлары вар вә бир-бирләринә мүнәсибәтдә гардашлыг руһунда давранмалыдырлар.

Маддә 2

Һәр бир шәхс иргиндән, дәрисинин рәнкиндән, чинсиндән, дилиндән, дининдән, сијаси вә диқәр әгидәсиндән, милли вә ја соснал мәншәјиндән, әмлак, соснал мөвге вә диқәр вәзијәтиндән асылы олмајараг бу Бәјаннамәдә елан олунмуш бүтүн һугут вә азадлыqlара малик олмалыдыр.

Бундан әлава, һәммин шәхсин мәнсуб олдуғу өлкәнин вә ја әразинин, һәммин әразинин мүстәғил, гәјжумлуғ алтында олан, өзүидарәолунмајан вә ја суверенлији һәр һансы шәкилдә мәһдудлашмыш олмасындан асылы олмајараг, сијасы, һугути вә бејнәлхалг статусундан асылы олараг һеч бир ајры-сечкилик гојулмамалыдыр.

Маддә 3

Һәр бир шәхсин яшамаг, азадлыг вә шәхси тохунулмазлыг һүтугу вар.

Маддә 4

Һеч ким көлә вә ја асылы вәзијәтдә сахланыла билмәз; гулдарлыг вә гул тичарәти бүтүн формаларда гадаган едилпир.

Маддә 5

Һеч ким ишкәнчәә вә ја гәддар, герри-инсани вә ја онун ләјагәтнин алчалдан мүнәсибәтә вә чәзаја мәрүз галмамалыдыр.

Маддә 6

Һәр бир шәхс һарада олмасындан асылы олмајараг өзүнүн һүтуг субъекттилијинин танынмасы һүтугуна маликдир.

Маддә 7

Бүтүн инсанлар ганун гаршысында бәрабәрдирләр вә ганун тәрәфиндән бәрабәр мүдафиә һүтугуна маликдирләр. Бүтүн инсанлар бу Бәјаннамәни позан һәр һансы арры-сечкиликдән вә белә арры-сечкиликә һәр һансы чәһдән бәрабәр мүдафиә олунма һүтугуна маликдирләр.

Маддә 8

Һәр бир шәхс Конституциянын вә ја ганунун она вердији һүтугларын позулмасы заманы сәләһијәтли милли мәһкәмәләр тәрәфиндән һүтугларынын бәрпа олунмасы һүтугуна маликдир.

Маддә 9

Һеч ким озбашына һәбсә, тутулмаја вә ја сүркүнә мәрүз гала билмәз.

Маддә 10

Һәр бир шәхс онун һүтуг вә вәзифәләринин тәјини вә она гаршы ирәли сүрүлмүш чинајәт иттиһамынын әсаслылығынын мүәјјәнләшдирилмәси үчүн онун ишнинин мүстәгил вә битгәрәф мәһкәмәдә, там бәрабәрлик әсасында, ашкарлыг вә әдаләтнин бүтүн тәләбләринин көзләнилмәси шәрантиндә бахылмасы һүтугуна маликдир.

Маддә 11

1. Чинајәт төрәтмәкдә иттиһам олунан һәр бир шәхс күнаһы она мүдафиә үчүн бүтүн imkanларын тәмин олундугу ачыг мәһкәмә истинтагында гануни шәкилдә сүбут олунанадәк күнаһсыз һесаб едилмәк һүтуна маликдир.

2. Һеч бир кәс милли ганунверичлик вә ја бернәлхалг һүтуга әсасән төрәдилдији заман чинајәт һесаб едилмәјән һәрәкәт вә ја һәрәкәтсизлик үчүн чинајәтдә иттиһам олуна билмәз. Ени заманда чинајәтин төрәдилдији заман тәтбиг олуна биләчәк чәзадан даһа ағыры тәтбиг олуна билмәз.

Маддә 12

Һеч ким шәхси вә аилә һәјатына мүдахиләә, евинин тохунулмазлығына, мәктублашмасынын кизилијинә, шәрәф вә нүфузуна озбашына гәсдә мәрүз гала билмәз. Һәр бир шәхсин белә мүдахилә вә гәсдән ганун тәрәфиндән мүдафиә олунмаг һүтугу вар.

Маддә 13

1. Һәр бир шәхс һәр бир өлкә һүдудунда сәрбәст һәрәкәт етмәк вә јашајын јери сечмәк һүтугуна маликдир.

2. Һәр бир шәхс өз өлкәси дә дахил олмага истәнилән өлкәни тәрк етмәк вә өз өлкәсинә ғарытмағ һүтуғуна малиқдир.

Маддә 14

1. Һәр бир шәхс диқәр өлкәләрдә тәғибдән сығыначағ ахтармағ вә бу сығыначағдан истифадә етмәк һүтуғуна малиқдир.

2. Бу һүтуғ һәгигәтән дә гејри-сијаси чинајәт вә ја Бирләшмиш Милләтләр Тәшкилатынын мәгсәд вә принципләринә зидд һәрәкәт төрәдилмәсинә әсасланан тәғибләр заманы истифадә олуна билмәз.

Маддә 15

1. Һәр бир шәхс вәтәндашлығ һүтуғуна малиқдир.

2. Һеч ким өзбашына оларағ вәтәндашлығдан вә вәтәндашлығыны дәјишмәк һүтуғундан мәһрум едилә билмәз.

Маддә 16

1. Јеткинлик јашына чатмыш кишиләр вә ғадынлар ирги, милли вә дини әләмәтләринә көрә һеч бир мәһдудият гојулмадан никаһа дахил олмағ вә аилә гурмағ һүтуғуна малиқдиләр. Онлар никаһа дахил оларкән, никаһ мүддәтиндә вә онун позулмасы заманы ејни һүтуғлардан истифадә едиләр.

2. Никаһ, никаһа дахил олан һәр ики тәрәфин азад вә там разылығы оларса бағлана биләр.

3. Аилә чәмијјәтин тәбии вә башлыча груп ваһидидир вә чәмијјәт вә дәвләт тәрәфиндән мүдафиә олуна һүтуғуна малиқдир.

Маддә 17

1. Һәр бир шәхсин һәм тәқбашына, һәм дә диқәрләри илә бирликдә мүлкијјәтә саһиб олма һүтуғу вар.

2. Һеч ким өзбашына оларағ мүлкијјәтдән мәһрум едилә билмәз.

Маддә 18

Һәр бир шәхс дүшүнчә, виқдан вә дин азадлығы һүтуғуна малиқдир; бу һүтуға өз динини вә етиғадыны дәјишмәк азадлығы вә өз дининә вә инанчларына тәһсил, дуа вә дини вә ритуал арипләр заманы тәклиқдә вә ја башғалары илә бирликдә, ашкар вә ја фәрди шәкилдә етиғад етмәк азадлығы дахилдир.

Маддә 19

Һәр бир шәхс әгидә вә ону сәрбәст ифадә етмәк азадлығы һүтуғуна малиқдир; бу һүтуға манеәсиз оларағ әгидәјә малиқ олмағ вә информасија вә идејалары дәвләт сәрһәдләриндән асылы олмајарағ истәнилән васитәләрлә ахтармағ, әлдә етмәк вә јамағ азадлығы дахилдир.

Маддә 20

1. Һәр бир шәхс динч јығынчағлар вә ассосиасијалар азадлығы һүтуғуна малиқдир.

2. Һеч бир шәхс һәр һансы бир ассосиасијаја гошулмаға мәчбур едилә билмәз.

Маддә 21

1. Һәр бир шәхс дәвләтин идарә олунамасында билаваситә вә ја азад шәкилдә сечилмиш нүмајәндәләр васитәсилә иштирак етмәк һүтуғуна малиқдир.

2. Һәр бир шәхс өз өлкәсиндә дәвләт хидмәтиндә гуллуғ етмәк үчүн бәрәбәр имкана малиқ олмағ һүтуғуна малиқдир.

3. Халгын ирадэси иттидар һакимиятнин асасы олмалыдыр; бу ирадэ өз ифадэсини кизли сәсвермә јолу илә, үмүми вә бәрабәр сечки һүгүгу вә ја сәсвермәнин азадлыгыны тәмин едән дикәр ејнимәналы формалар асасында кечирилән мүтамади вә сахталандырылмамыш сечкиләрдә тапмалыдыр.

Маддә 22

Һәр бир шәхс чәмијјәтин үзвү кими соснал мүдафиә һүгүгуна вә милли сәјләр вә бејнәлхалг әмәқдашлыг јолу илә вә һәр бир дөвләтин структуру вә ресурсларына ујгун олараг онун ләјагәтинин мүдафиәси вә шәхсиятнин азад инкишафы үчүн иттисәди, соснал вә мәдәни саһәләрдә һүгүгуна малиқдир.

Маддә 23

1. Һәр бир шәхсин әмәк, сәрбәст иш јери сечмәк, әдаләтли вә јахшы иш шәранти вә ишсизликдән мүдафиә һүгүгу вар.
2. Һәр бир шәхс һеч бир ары-сечкилик олмадан ејни иш үчүн ејни әмәк һаггы алмаг һүгүгуна малиқдир.
3. Һәр бир ишләјән шәхс, әмәјинин лазым кәләрсә дикәр соснал мүдафиә васитәләрилә тамамланан, онун өзүнүн вә аиләсинин ләјигли доланышыгыны тәмин едә билән әдаләтли вә гәнаәтбәхш өдәнилмәси һүгүгуна малиқдир.
4. Һәр бир шәхсин һәмкарлар иттифагы јаратмаг вә өз соснал марағларыны мүдафиә етмәк үчүн һәмкарлар иттифағларына дахил олмаг һүгүгу вар.

Маддә 24

Һәр бир шәхсин истираһәт вә асудә вахт, о чүмләдән иш күнүнүн ағлабатан һүдуду вә өдәнилән мүтамади мәзуният һүгүгу вар.

Маддә 25

1. Һәр бир шәхс онун өзүнүн вә аиләсинин сәһһәт вә рифаһыны тәмин етмәк үчүн лазым олан, гита, керим, тибби хидмәт вә лазыми соснал тәминат да дахил олмагла һәјат сәвијјәси һүгүгуна вә ишсизлик, хәстәлик, алиһлик, дул галма, гочалыг вә ондан асылы олмајан сәбәбләр үзүндән јашајыш васитәләринин итирилмәси заманы тәминат һүгүгуна малиқдир.
2. Аналыг вә ушағлыг хүсуси гајгы вә јардым алмаг һүгүгуна малиқдирләр. Һәм никаһ нәтичәсиндә һәм дә никаһдан кәнар доғулмуш ушағлар ејни соснал мүдафиәдән истифадә етмәлидирләр.

Маддә 26

1. Һәр бир шәхсин тәһсил һүгүгу вар. Ән азы ибтидан вә үмүми тәһсил пулсуз олмалыдыр. Ибтидан тәһсил ичбари олмалыдыр. Һәр кәс техники вә пешә тәһсили алмаг имканына малик олмалыдыр, али тәһсил дә һәр кәсин габилијјәти асасында һамяја ејни дәрәчәдә мүјәссәр олмалыдыр.
2. Тәһсил инсан шәхсиятнин там инкишафына вә инсан һүгүгулары вә әсас азадлығлара һөрмәтин артырылмасына јөнәдилмәлидир. Тәһсил халқлар, ирги вә дини груплар арасында гаршылығлы алашманын, дөзүмлүлүјүн вә достлуғун мөһкәмләндирилмәсинә вә Бирләшмиш Милләтләрин сүлһу горума саһәсиндә фәалијјәтинә јардым етмәлидир.
3. Валидејләр өз азяшлы ушағларынын тәһсил нөвүнү сечмәкдә үстүңлүјә малиқдирләр.

Маддә 27

1. Һәр бир шәхс чәмијјәтин мәдәни һәјатында сәрбәст иштирак етмәк, инчәсәнәтдән һәзз алмаг, елми тәрәғгидә иштирак етмәк вә онун фәјдасындан истифадә етмәк һүгүгуна малиқдир.
2. Һәр бир шәхс мүәллифи олдуғу елми, әдәби, вә инчәсәнәт әсәрләринин нәтичәсиндә мејдана чыхан мадди вә мәнәви мөнафәләринин горунмасы һүгүгуна малиқдир.

Маддә 28

Һәр бир шәхсин бу Бәјаннамәдә әкс олунмуш һүгүт вә азадлыгларын там тәмин олундуғу сәсиал вә бәјнәлхалг дүзүм һүгүтү вә.

Маддә 29

1. Һәр бир шәхс јалныз онун азад вә там инкишафы мүмкүн олдуғу чәмијјәт гаршысында вәзифәләр дашыыр.
2. Өз һүгүт вә азадлыгларыны һәјата кечирәркән һәр бир шәхс јалныз елә мәһдудијјәтләрә мәруз гала биләр ки, онлар танун тәрәфиндән дикәрләринин һүгүт вә азадлыгларынын танынмасы вә һөрмәт олунмасынын тәмин едилмәси вә демократик чәмијјәтин әхлаги, ичтиман асарини вә үмуми рифаһ тәләбләрини өдәмәк мәгсәдилә тәјин едилмини олсун.
3. Бу һүгүт вә азадлыгларын һәјата кечирилмәси Бирләшмини Милләтләр Тәшкилатынын мәгсәд вә принципләринә зидд олмамалыдыр.

Маддә 30

Бу Бәјаннамәдә һеч нә һәр һансы дәвләтә, шәхсләр групуна вә арры-арры шәхсләрә Бәјаннамәндә елан олунмуш һүгүт вә азадлыгларын мәһвинә јөнәлмини һәр һансы фәалијјәтлә мәшгул олмағ вә ја һәр һансы һәрәкәти төрәтмәк һүгүтүнүн верилмәси кими тәфсир олуна билмәз.
